

Arbetsmoment vid fönsterrenovering

Arbetsbeskrivningen anpassas efter besiktning på plats och valdmetod samt gäller de punkter som tas upp i Checklista.

Ventilation, arbetsmiljö och fönsterblyfärg

I samband med färgborttagning och målning blir fönstermålaren/-teknikern ofta utsatt för damm, lukt och kemiska ämnen.

För att säkerställa en bra arbetsmiljö, torrt fönstervirke och genomtorkad färg, bör man ordna minst +18° C med 2-5 luftväxlingar per timma. Lösningen vid karmen kan vara ett portabelt ventilationssystem, som har till- och frånluftsläktar, värme och värmeåtervinning. Man kan misstänka bly eller blyföreningar i fönsterfärg på äldre fönster, med byggår före 1960.

1. Fönsterskydd - fuktkontroll

Använd vid behov fönsterskydd för att skapa inomhusklimat runt karmen. Komplettera med värmefläkt. Fuktkvot kontrolleras på karm och båge och får ej överstiga 15%. Vid högre fuktinnehåll skall uttorkning ske.

2. Demontering – justering

Littrera/märk bågar som ska lyftas ner. Slå ur sprintar eller skruva bort gångjärn om bågen ej kan häktas av. Markera på bågen där justering behöver utföras.

Rikta gångjärn, justera eller byt låsbeslag. Hyvla eller slipa så att frigång och luftning erhålles mellan båge och karm. Fönsterbågar skall i stängt läge efter justering och ommålning ha en springa på ca 1-2 mm från karmen, runt om på alla sidor.

3. Färgborttagning (Trärent)

Smyglister, drivvattenrännor med dränering kontrolleras och brister åtgärdas.

Gråträ, fetkanter och färg avlägsnas genom uppskrapning och slipning i trädets längdriktning. Hörn och kanter avrundas. Bearbetade ytor finputsas för hand. Rengjordaytor torkas av. På rengjorda ytor får endast förekomma grundfärg som trängt in i träet.

4. Färgrengöring

Smyglister, drivvattenrännor med dränering kontrolleras och brister åtgärdas. Tvätta och skölj hela ytan.

Bortskrapning, bortslipning av alla löst sittande färgskikt.

Slipning av hela ytan med slippapper. Nedslipning av skarpa kanter mellan renskrapadyta och intakt färg. Gråträ avslipas. Hörn och kanter avrundas.

5. *Mattslipning av färg*

För fabriksmålade fönster. Uppskrapning. **OBS!** Vid hörnsammanfogningarskall uppskrapping och slipning göras där färgsprickor uppstått.

(Fabriksmålade fönsterfärg har en högre hårdhetsyta.) Hörn och kanter avrundas. Mattslipning av hela ytan. Tvättning och sköljning av hela ytan.

6. *Fönsterbleck*

Kontrollera fönsterbleckets fall, anslutningar och gavlar så att vatten leds bort från väggen. Slå in lös spik, komplettera med karmspik, skrapa bort lös färg och droppfärg. Tvätta. Täta i anslutningar, skarvar och hörn. Grundmåla och stryk två gånger. Är blecket skadat anmäls detta till beställaren

7. *Kittborttagning*

Kitt borttages till rent trä och rent glas i den omfattning som anges i Checklista. Falskant avrundas med slipklots. Teknik för borttagning av kitt anpassas till bågens och kittfalsens utformning. I vissa fall krävs en kombination av olika hjälpmedel.

8. *Kittning*

Kittfalsen ska ha trären och glasren yta. Kittfalsen rengöres med T-röd.

Godkänt fönsterkitt kräver ej spärrgrund eller oljning. Vid osäkerhet om vidhäftninggrundmålas kittfalsen. Annat kitt hanteras enligt leverantörens anvisningar.

Linoljefärgs målade fönster: (antikvariska/kulturmärkta)

Kittfalsen ska ha en trären och glasren yta. Grundmåla kittfalsen 1-2 gånger med linoljefärg (Lasol utvändig eller motsv., torrhalt lägst 95%), utspädd med 35-40% alifatnafta eller lacknafta+ linoljefärg. Kitta med linoljekitt. Mellanstryk hela kittytan med linoljefärg utspädd med 20-25% alifatnafta eller lacknafta+ linoljefärg. Slutstryk hela kittytan med oförtunnad linoljefärg och täck ca 2mm av fönsterglasets.

Se punkt 11 och 12.

9. *Kittkomplettering*

Slipa av falskanten, skrapa bort kittets "fnaskant" mot glasets, rengör med T-Röd och kitta ca 2 mm ut på glasets. Kitt i bra skick "halvsulas" på innerbåge runt om och på ytterbågens överdel i kombination med omkittning (50%) nertill.

10. *Kantförsegling*

Vid uttorkat tryckkitt och löst sittande glas, kantförsegla med en tunn sträng akrylat latex före målning. Täta på glasets insida mot bågbottenstycket och ca 15 cm upp på bågsidostyckena. Gäller även befintlig spröjs.

11. Olja och Grundfärg [Se punkt 21]

Trärena ytor behandlas med impregnerande grundolja. Ändträ behandlas särskilt noga. Överskottsolja torkas bort. Kittfog skall ej oljas. Grundfärg i avvikande kulör, strykes efter oljning. Grundfärgen skall även strykas på kittfog.

Linoljefärgs målade fönster: (antikvariska/kulturmärkta)

Grundmåla med linoljefärg (Lasol utvändig el. motsv., torrhalt lägst 95%.) Utspädd med 35 - 40% alifatnafta eller lacknafta+ linolja. Samma fabrikat som punkt 8 och 12.

12. Målning, strykning och applicering [Se punkt 21]

Strykning utföres 2-3 gånger med fönsterfärg och av samma fabrikat till alla behandlingar. 3:e målning nödvändig vid starkt uttorkade/färgsugande ytor. Kulör bör väljas enligt NCS (Natura! Colour System). **OBS! Ny pensel krävs!** Välj annan färgtyp för invändig målning (karmens och innerbågens insida.)

Linoljefärgs målade (antikvariska/kulturmärkta) fönster:

Mellanstryk med linoljefärg (Lasol utvändig eller motsvarande, torrhalt lägst 95%.) utspädd med 20 - 25 % alifatnafta eller lacknafta+ linolja. (Utföres endast om underlaget är torrt, sugande och då färgen inte fyller och bildar ytfilm.) Slutstrykning utföres med oförtunnad linoljefärg. (Lasol utvändig eller motsvarande, torrhalt lägst 95%.) Samma fabrikat som punkt 8 och 11.

13. Upphängning och montering

Beslag återmonteras och justeras i samband med upphängning av bågen. Funktionkontrolleras. Lås och gångjärn smörjes med olja SAE 20.

14. Beslag

Funktion kontrolleras. Trasiga beslag bytes. Beslag som ej tas bort rengöres med t.ex. roterande stålborste. Beslag som demonteras rengöres t.ex. i sodabad.

Hörnbeslag rostskyddsmålas och färdigstrykes två gånger.

Komplettering med barnsäkra ventilationsbeslag och glidbleck, glidrullar eller andralyftbeslag enligt Checklista 2. Dokumentera och anmäl alla utbyten till beställaren.

15. Tätlist

Samtliga lister, tejp, stift och klammer avlägsnas från både båge och karm.

Falsytor avjämnas. Silikonlist (standard 7mm) limmas enligt leverantörens anvisningar. Olika dimensioner kan krävas på samma fönster eller dörr. Justera lås och slutbleck, så det går lätt att öppna och stänga.

16. Dammlist

Monteras mellan fönsterbågar i dimension anpassad till bågarnas mellanrum.
Vid litet avstånd mellan bågarna kan det krävas luftöppningar på ca 5cm i hörn för att undvika kondens. Se leverantörens anvisningar.

17. Tilluftsdon, ventiler och diffusor

Diffusor eller spaltventiler monteras i karm- eller bågöverstycke i sovrum och vardagsrum enligt leverantörens anvisningar. Antal, typ och storlek enligt Checklista 2.

Bostadsventilation, minikrav på allmän luftväxling:

0,35 liter/ sek/ m² • Ex. en lägenhet på 80m² behöver 50m³ luft i timmen. Luftväxling sovrum= 4 liter per sovplats i sekunden.

18. Glasbyte - energiglas och bullerglas

Byte. Rengör falsen från kittrester, glasskärvor och gamla stift. Falsen ska vara trären. Avrunda falskanterna med slipklots. Ev. glasningsskena bör tas bort och ersättas med kittfog. Glasa med planglas, energiglas eller annat glas enligt ök. med **beställaren**.

19. Trälagning

Undersök ev. skador. Rötskadorna är koncentrerade till fönstrets nederdel. Kontrollera särskilt vid mittposter, hörnsammanfogningar, vid fönsterbleck och beklädda karmbottenstycken. Felaktigt utförande rättas till. Trasigt och rötskadat trä byts. Vid omfattande röta i bågbottnestycke ska hela delen bytas.

Använd kärnvirke. Lagning av hål och sprickor utföres med lagningsmassa. Dokumentera och anmäl all trälagning till **beställaren**.

20. Glasningsskena och toppförsegling

Glasningsskenans spår mot glaset renskrapas och tvättas med T-röd. Foga med kittfogmassa och täta noga mot bågsidostyckena.

I samband med glasbyte bör glasningsskenan ersättas med kittfog och fogmassa.

Toppförsegling. I vinkeln mellan glas och glasningslist kan fogmassaanbringas som toppförsegling

21. Utvändig respektive invändig målning